

Első beszélgetésünk az olvasóval

Első beszélgetésünk elkerülhetetlenül úgy kezdődik, mint valami unalmas hivatali ténykedés: a könyvtáros kiállítja az új olvasó törzslapját, rávezeti az olvasó személyi adatait, nevét, korát, foglalkozását, lakcímét. De a tinta meg sem száradt a törzslapon, amikor a jó könyvtárosban már zsong a kérdések egész raja. Tudni szeretné, hogy új olvasója honnan került az üzembe, olvasta-e már más könyvtár könyveit, igényes, komoly olvasónak ígérkezik-e, vagy szerény kezdő, aki két-három regényen és néhány politikai brosúrán kívül többet nem olvasott életében. Fölcsillan a könyvtáros szeme, ha arra gondol, hogy ő ismertetheti még a mai irodalom értékeivel s ő vezetheti be az új olvasót a számára még fölfedezetlen, rejtelmes szépségű világba, a magyar és külföldi klasszikusok világába. Az olvasó közben a könyvekkel dúsan megrakott polcokat szemléli s önkénytelenül kíváncsi kérdések tolnak föl benne. A járatosabb talán hallani szeretné, hogy a könyvtárban teljes-e a régi magyar prózaírók sorozata s milyen folyóiratokra fizet elő a könyvtár, jár-e a Csillag mellett az Uj Hang is, és a Szovjetszkij Szozjuzt, a gyönyörű szovjet képes folyóiratot megtalálja-e itt. A kezdő olvasót pedig az nyugtalanítja esetleg, hogy megtalálja-e a regényt, amelynek a filmváltozatát tegnap este látta a moziban.

Tele van érdeklődéssel a könyvtáros és az új olvasó egyaránt s mégis a gyakorlatban legtöbbször az történik, hogy a kikívánczozó kérdések helyett csak a szokványos mondat hangzik el: mit adjunk, mit szeretne az elvtárs olvasni? Pár perc múltán az olvasó két vaskos kötetet a hóna alatt és magában azzal bajlódva, hogy belső kielégületlenségét leküzdje, lép ki a könyvtár ajtaján.

Még ha sok a munka, tolonganak az olvasók és nincs időnk bővebb beszélgetésre, akkor sem szabad az új olvasót csak sietve, mechanikusan kiszolgálni, hanem legalább helyezük kilátásba, hogy egyszer alaposabban megmutatjuk neki a könyvtárat s mindjárt jelezzük is, milyen időtájt kellene alkalomadtán jönnie, hogy ennek szerét ejthessük. Ha pedig engedi az időnk, akkor ragadjuk meg a lehetőséget és elegyedjünk beszélgetésbe. Mutassuk be könyvtárunkat, mondjuk el, hogy hány kötet van benne s a könyvek hogyan oszlanak meg tárgyak szerint. Hol nagyobb könyvtárról van szó, ott engedjük be az új olvasót a kölcsönző pult mögé, vezessük végig a raktár állványai között, így tájékoztathatjuk legkönnyebben a könyvtár állománya felől. Természetesen felhívjuk az olvasó figyelmét katalógusainkra, igyekszünk ügyesen rávezetni, hogyan vegye igénybe a katalógusok segítségét. Beeszojzuk mondanivalónkba, hogy mikor tart nyitva a könyvtár és melyek használatának szabályai.

Persze, közben megszólaltatjuk az olvasót is. A váltakozva folyó beszélgetés során tájékozódunk arról, hogy milyen fokon áll irodalmi műveltsége, vagy olvasottságának milyen hiányai vannak. Olyan-e új olvasónk, akivel vitatkozni lehet a nagy orosz realistákról s netalán tán olyan finomságokról is, hogy Vas István, Képes Géza vagy Aprily Lajos fordít-e verset különbül. Vagy pedig kiderül, hogy olvasónk szokása szerint este az ágyban olvasgat, de, sajnos, két-három oldal után kiesik a könyv a kezéből s a vaskos köteteknek sosem jut a végére. Ezért rövid mulattató olvasmányokat kér, mire azonnal megkérdezhetjük tőle, hogy egyebek közt olvasta-e Mikszáthtól a Gavallérokat. Azt is meg kell tudnunk, hogy mutatkozik-e olvasónkban érdeklődés a szakirodalom iránt s hol tart a politikai ismeretek, a politikai fejlettség tekintetében. Mindezt tudnunk kell, mert az új olvasó elemző törzslapja üres s csak úgy lehet a könyvtáros segítségére a továbbiak során, ha az első beszélgetésből leszűrt véleményünket pár szóban, tömören följegyezzük a törzslap hátára. Természetesen óvakodnunk kell attól, hogy kérdezősködésünk faggatódzássá fajuljon. Ne feledjük, hogy az olvasó nem állást keres, és a mi szerepünk nem a szemlévzeti előadóé.

Összegezve mondanivalónkat: tájékoztatnunk kell az új olvasót a könyvtár anyagáról és használatának rendjéről, szabályairól, a könyvtárosnak pedig — ha általánosságban is — képet kell nyernie a könyvtár új tagjának olvasottságáról.

KÉKI BÉLA